

ÛCZBA 7

ÒDPÒCZINK, WÒLNY CZAS

RÓMAN DRZÉDZÓN, DANUTA PIOCH

Przebôczenié (przypomnienie):

Wark abò *fach*, *zajma*, *zajimnota* to *zawód*. *Robòta* to pò pòlskù *praca*. *Robic* znaczy *pracować*, *robić*.Òpòwiédz ò swòjji robòce (*Opowiedz o swojej pracy*), np. Jò jem jinfòrmatikã. Jò robiã w biòrze...

Pòlète (polecenia):

napiszë

– napisz

pòdsztrëchnij

– podkreśl

pòslëchòj

– posłuchaj

pòwtórzë

– powtórz,
powiedz

przecztòj

– przeczytaj

zaspiéwòj

– zaśpiewaj

zdrzë

– patrz

Òdpòczink (*òdsapniãcé*) to pò pòlskù *odpoczynek*. *Swiãto* to *święto*. *Ferie* to wòlné òd szkòłë. Starszi czasã mògã jic na *ùrlop*. A na Nordze na wòlné gòdajã: *wiwczasë*.

Cwicznëk 1

Przecztòj gòdkã i przelożë jã na pòlszczi jãzëk. (*Przeczytaj rozmowę i przetłumacz ją na język polski*).

- Witòjże mùlkù!
- Bóg zapłac.
- Jò widzã, że tã ni mòsz co robic?
- Jò ju jem pò robòce. Terò rozmislóm, jakùż òdpòczãc, żebë sã nie nudzëc...
- Jò bë sã legł a òbezdrzòł jaczis fejn film.
- Eeee, w zdrzëlnikù nic ni ma.
- Tej przecztòj jakãs bëlnã ksążkã.
- Eeee, jò w robòce za wiele czëtóm.
- Kò tedë pòj ze mnã do kina. Dzysò prawie bãdze kòmédiò.
- Jò nie lubiã kòmédiów. Żebë to jesz bëł kriminòł...
- A mòże téater?
- Ni móm w co sã òblëc.
- Czej ni mòsz w co sã òblëc, tej chcemë jic co kùpic.
- Zakùpë? Mòsz pròwdã! Robienié zakùpów to dlò mie nòlepszi òdpòczink!
- A pò kùpiszu pùdzemë na basen, jo?
- Basen? Jes tã czësto...! Kò pò nëch zakùpach jò mđã mùszała so òdpòczãc.
- Jenkù jo, z ce to je ale gniota!

Cwicznëk 2

Nalëzë w tekscë pòdóné spòsobë na spãdzenié wòlnégò czasu. *Wëmówi* je gòsno, ale tak żebë czasniczi bëłë w nieòznacznikù, np. *W wòlnym czasie mòże òbezdrzec film...* Bòczë, że niechtërnym słowóm bãdze mùsz zmienic përzniã fòrmë. (*Odszukaj w tekście podane sposoby spędzania wolnego czasu. Wypowiedz je na głos, ale tak żeby czasowniki były w bezokoliczniku, np. W wolnym czasie można obejrzeć film... Zwróć uwagę, że niektórym słowom będzie trzeba zmienić formy*).

Cwicznëk 3

Zapiszë wëpòwiédzóné przed sztótã zdania, ale czasniczi wstawi w pierszi abò drëdzi òsobie pòjedinczi lëczbë ternégò czasu, np. *Jò czëtóm ksążkã. Të zdrzisz w zdrzëlnik*.*(Zapisz wypowiedziane przed chwilã zdania, ale czasowników użyj w pierwszej lub drugiej osobie liczby pojedynczej czasu teraźniejszego, np. Czytam książkę. Oglądasz telewizję).*

Mòsz gwëšno pòstrzegłë, że w kaszëbszcim jãzëkù ùziwò sã personowëch zamionów przë czasnikach, a w pòlszcim sã je gubi, bò na czëniãcégò robòtã wskazëjã fòrmë czasników.

(Zapewne dostrzegasz, że w języku kaszubskim przy czasownikach stosuje się zaimki osobowe, a w języku polskim się je opuszcza, bo wykonawcę czynności wskazują formy czasowników).

KASZĘBSCZI DLŌ WSZĘTCZICH

Cwiczėnk 4

Przełożė na pŏlszczi jãzėk (*Przetłumacz na język polski*):

- czėtac, ōbzerac, jezdźec, pŭrgac, szpacėrowac, wanoźec, zbierac, wãdźec, leźec, sedzec, spac
- ksãżka, gazėta, program, film, kŏło, auto, szrėce, park, gŏrė, las, grzėbė, rėbė, zŏfa, zesel, łŏżkŏ

Cwiczėnk 5

Zestawi słŏwka z pierszi rėdźi w cwiczėnkù 4 ze słŏwkama z drėdźi rėdźi, np. czėtac – ksãżka, gazėta. **Zapiszė** wszėtkŏ w zesziwkù.

(Zestaw słŏwka z pierwszego rzėdu z ćwiczenia 4 ze słŏwkami z rzėdu drugiego, np. czytać – ksiażka, gazeta. *Zapisz wszystko w zeszyście*).

Cwiczėnk 6

Zapisŏnė kŏnstrukcje próbuj **wėmawiac** tak, źebė czasniczi bėłė w rozmajitėch ōsobach (*Zapisane konstrukcje wymawiaj tak, źeby czasowniki wystãpiły w rŏżnych osobach*), np.

- jŏ czėtŏm (ksãżkã, gazėtã), jezdźã, szpacėrėjã
 tė czėtŏsz, jezdźysz, szpacėrėjesz
 ōn, ōna, ōno czėtŏ, jezdźy, szpacėrėje
 mė czėtŏmė, jezdźymė, szpacėrėjemė
 wa czėtŏta, jezdźyta, szpacėrėjeta
 ōni, ōne czėtajã, jezdźã, szpacėrėjã

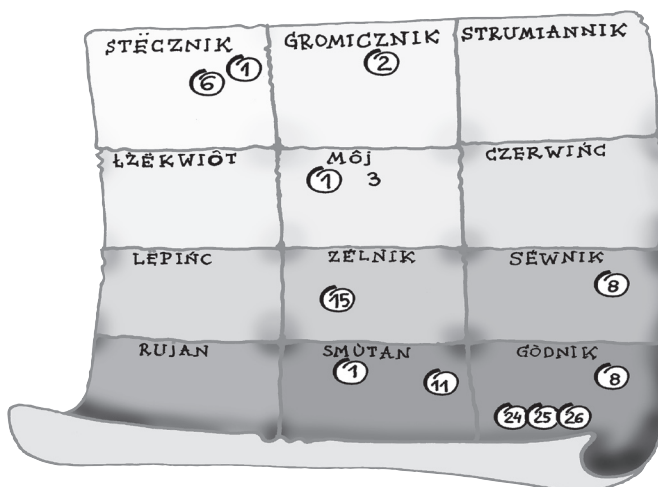
Cwiczėnk 7

Zwėskujãcė słŏwka z cwiczėnkù 5, ōpŏwiėdź, jak ōdpŏcziwŏsz (*Wykorzystujãc słŏwka z ćwiczenia 5, opowiedz, jak odpoczywasz*), np. **Jŏ ōdpŏcziwŏm, czėtajãcė ksãżkã**, abŏ: **Jŏ w wŏlnym czasie czėtŏm ksãżkã**.

Cwiczėnk 8

Zdrzė na kalãdŏrz i zaznaczone w nim swiãta.

– Szkŏłŏwė dzecė a starszi czile razy w rokù majã wŏlnė w kŏscelnė i państwŏwė swiãta. Wėpiszė pŏzwė nėch swiãt a przetłŏmaczė je na kaszėbszczi jãzėk. Kaszėbszcze jich pŏzwė mŭszisz so wėbrać ze Słŏwarzka, co je niźi. (*Uczniowie i dorośli kilka razy w roku mają dni wolne w święta kościelne i państwowe. Wypisz nazwy tych świąt i przetłumacz je na język kaszubski. Ich kaszubskie nazwy wybierz ze Słowniczka, który jest poniżej*).

– Czasã kŏscelnė swiãtã sã zniŏsłė, sã zapisŏnė w kalãdŏrzu, ale nie sã wŏlnė ōd robŏtė. Zapiszė czile z nich i nalėzė jich kaszėbszcze pŏzwė. (*Niektŏre świąta kościelne zostały zniesione, sã zapisane w kalendarzu, ale nie sã dniami wolnymi od pracy. Zapisz kilka z nich i znajdź ich kaszubskie nazwy*).

Słŏwŏrzk

Nowi Rok, Trzech Krŏłŏw, Matczy Bŏsczi Gromicznyn, Jastrė, Swiãto Robŏtė, Swiãto Kŏnstitucji 3 Maja, MB Żelny, MB Sėwny, Wszėtczich Swiãtėch, Dzėń Zadėszny, Swiãto Niepŏdległŏtė, MB Adwentowi, Wiliŏ Gŏdŏw, Gŏdė, drėdźė swiãto Gŏdŏw

Cwiczėnk 9

Z pŏdŏnėch słŏw ũłŏzė słŏwŏ ōdpŏwiŏdajãcė na pitaniė **jaczė** (*Z podanych słŏw utwŏrz słŏwŏ, ktŏre odpowiada na pytanie jakie*):

- lato – latŏwė ferie
 zėma – ferie
 jastra – ferie
 gŏdė – ferie

Cwiczėnk 10

Ōpŏwiėdź, jak ōdpŏcziwŏsz ōb lato, czėj mŏsz ferie abŏ ũrlop (*Opowiedz, jak odpoczywasz latem, gdy masz wakacje lub urlop*), np. Jak mŏm ferie (ũrlop), jŏ rŏd lubiã wanoźec pŏ gŏrach...

Słŏwŏrzk

- mŭlkŭ – kochanie (do ukochanej osoby)
 kŭpisz – zakupy
 mŏsz prŏwdã – masz rację
 witŏjze – witaj
 gniota – maruda
 wãdźec – wėdkować
 grzėbitwa – grzybobranie
 pŭrgac sã – ślizgać się
 wanoźec – wėdrować, podrŏżować
 szrėce – łyżwy
 zŏfa – sofa, kanapa
 zesel – fotel